Anul al 56-lea
16 Pagini

EXEMPLARUL { In România 3 lei / In străinătate 6 lei

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. Nr. 24.464/939

Nr. 164 Duminică 18 Iunie 1939
16 Pagini
C II

ABONAMENTE
IN ȚARA
Lei 200 pe 3 luni
Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80
In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10; SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE
IN ȚARĂ pe un an la
UNIVERSUL COPIILOR
ZIARUL CĂLĂTORIILOR,
VESELIA, RADIO UNIV.
și UNIV. LITERAR câte 220 lei
ILUSTR. ROMÂNĂ
și UNIV.-SPORT
câte 500 lei

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar:
„UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

DIRECTOR
ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

„Descreșterea populației"

Supt titlul de „Cercetări demografice asupra populației Romîniei și în special a districtului și orașului Iași", d-nul Dr. med. V. I. Agapi, servindu-se de datele, altfel pline de neajunsuri ale statisticei noastre, ne face o înspăimîntătoare dare de samă despre starea sanitară a poporului romînesc. D-sa supune acele date unei critici îndestul de precaute, încît pretutindene conclusiile, în loc de a fi esagerate, sînt poate încă supt icoana realității.

Ajuns la capăt, autorul justifică neajunsurile de care a trebuit să sufere opul său și care sînt imanente isvoarelor statistice, de care s'a servit. Cu toate acestea lucrarea sa este însemnată din toate punctele de vedere și ar fi de recomandat ca un fel de «memento mori» tuturor acelora cari cred că prin teorii frumoase, cuvinte sunătoare și legi traduse din franțuzește se poate îndrepta starea unei țări. De aceea credem a ne împlini o datorie, constatînd că administrația regulamentului organic a fost părintască alături cu administrația inaugurată prin curentul de idei de la 1848. Non datur saltus in natura.

Cine-și închipuește a putea progresa prin salturi, nu face alta de cît a da înapoi. Loviturile date bisericii aŭ desființat poliția morală, pe care o esercita aceasta în alte vremi; trebuințile esagerate ale franțuzitei plebe de sus aŭ drept corelat munca înzecită a poporului rural, fără ca măcar să se fi îndoit puterile sale fisice și intelectuale; dările marĭ așezate pentru plata unor drumurĭ de fer, pe care n'avem ce căra și pentru susținerea unuĭ ignorant proletariat al condeiuluĭ, angajează munca țăranuluĭ pe anĭ întregĭ. Astfel organisația socială a Romîniei are două părțĭ caracteristice, una representată prin o droae de fraze goale în zecile de foĭ și foițe ale țărĭĭ, alta în sărăcirea și moralitatea reală a populației. Generația viitoare, care după umbrele ce le aruncă va fi și maĭ sacă și maĭ înfumurată decît cea de astăzĭ, ne arată de pe acuma causa Romîniei ca o causă pierdută. Cînd vom ajunge la realisarea corectă a formulelor metafisice din J. J. Rousseau, atuncea ne vom trezi că nu maĭ esistă popor romînesc și acele formule nu vor fi credem suficiente pentru a hrăni ilusia greco-bulgarilor din București că trăesc într'un mic Paris. Fiecare cap, «qui a fait ses études en France» dormind pe biliardurile din cafenele, ne costă sute de țăranĭ morțĭ prin supra-esploatarea puterilor ior fisice, prin absoluta lipsă de bucurie și de dulceață a traiuluĭ. Ca medic autorul nu vorbește decît de causele fisiologice ale acesteĭ pieriĭ continue a poporuluĭ romînesc. Dar aceste cause nu sînt totdeauna decît efectele altor cause și mai generale, efectele presiuniĭ sociale asupra claselor de jos, a lipseĭ de cruțare, a barbarieĭ cu care plebs scribax tratează la noĭ poporul. Ea a subminat orĭ-ce autoritate dumnezeească și omenească, a sleit în două zecĭ de anĭ toate isvoarele de puterĭ ale țărĭĭ, a deschis porțile tuturor vagabonzilor din cîteșĭ patru unghiurile lumiĭ, pentru ca să aibă în aceștia avizĭ aliațĭ pentru exploatarea țăranuluĭ.

Apoĭ prin sute de miĭ de colĭ de hîrtie tipărite au corupt definitiv bunul simț atît de caracteristic al Romînului, făcînd din oameni cuminți și așezați, oameni cari nu maĭ pot înțelege nimic din cîte-ĭ înconjură, nicĭ legĭ, nicĭ limbă, nicĭ obiceiurĭ. Expresia cristalisată a acelor epidemiĭ spirituale și fisici sînt temnița și spitalul. În caracterele degenerate ale celeĭ dintîĭ vezĭ lipsa de religie, lipsa de conștiință de drept, născute prin subminarea bisericiĭ; în organismele decrepite, ce ni se presintă în spital, ni se arată jărtfele presiuniĭ economice.

17 August 1876 **M. Eminescu**

Să ajutăm răspândirea cărții

de AL. GREGORIAN

O coincidență, care nu e lipsită de sens, face ca în această săptămână, în care comemorăm moartea celui mai mare creator de valori spirituale românești, Mihail Eminescu, să se pună din nou în discuție soarta cărții în România.

Țară cu un procent de analfabeți destul de ridicat pentru veacul în care respirăm, cu un gust abia începător al cititului și, în consecință, cu o imensă nevoe de carte, pentrucă istoria noastră viforoasă ne-a cerut să-i scriem veacurile aproape numai cu arcul și cu lancea. Românieĭ ĭi lipsesc tradițiile culturale ale marilor națiuni din Apus. A fost o fatalitate care ne-a stat de-acurmezișul multe sute de ani, căci cînd, de pildă, Franța își încheia primul ciclu epic cu acel eroic „Chanson de Roland" din secolul XI, ursitorile noastre abia urziau statul român, sub buzduganul voevozilor ciobani. Evident, nu poartă nimeni vina acestei dureroase întârzieri în desvoltarea spirituală a neamului nostru. Dar aceasta, și ambiția de a nu rămâne codașii Europei, obligă în schimb fiecare generație românească să depună eforturi sporite și să facă salturi mai mari în cultură, pentru a câștiga timp și a ne pune odată și noi la nivelul culturilor vechi.

Generației actuale, în special, îi revine, din acest punct de vedere, o grea răspundere. Aceea de a goni din ultimul cătun, ultimul colț de întuneric care apasă și închircește sufletul poporului român.

Cel dintâi dintre noi care a înțeles acest lucru și și-a luat această răspundere este M. S.

(Continuare in pag. 2-a)

VECHEA PROBLEMĂ

Mesagiul, cu care Regentul Horthy a inaugurat activitatea Parlamentului maghiar, eșit din recentele alegeri, nu adaogă elemente noi politicii externe a Ungariei. Aceasta caută prietenii noi și rămâne credincioasă celor vechi. Strânsele relații cu Italia și Germania, astăzi aliate, rămân la temelia acțiunii ei diplomatice, ca și prietenia tradițională polono-maghiară.

In ce privește Iugoslavia, Ungaria urmărește cu atenție tot ce poate desvolta atmosfera de încredere între Belgrad și Budapesta. Această constatare nuanțată este de doi ani în spiritul politicii maghiare față de vecina dela miazăzi. Rezultat direct al acordului italo-iugoslav din 1937, noua atitudine a Ungariei n'a fost până azi consacrată de acte politice concrete. E și firesc să fie astfel. După cincisprezece ani de tensiune între Belgrad și Budapesta, politica externă iugoslavă s'ar îndepărta de interesele ei esențiale, dacă ar purcede la o înțelegere izolată cu Ungaria, care n'ar ține seama de solidaritatea indispensabilă basinului dunărean, consacrată de o lungă și nedesmințită prietenie cu România.

Celorlalte popoare, a spus Regentul, Ungaria veghind pretutindeni și totdeauna la drepturile sale și respectând drepturile „incontestabile" ale celorlalți, este gata să le întindă o mână amicală, dacă ele dau dovadă de aceiași bunăvoință.

Printre națiunile destinatare ale strângerii de mână amicale ne aflăm și noi.

Răspunsul nostru este textual identic cu al șefului Statului ungar. Veghind pretutindeni și totdeauna la drepturile noastre și respectând drepturile „incontestabile" ale celorlalți, suntem și noi gata să întindem o mână amicală, dacă ni se dă dovadă de aceiași bunăvoință.

Dar nu e îndestulător să folosim aceleași expresii. Trebue să gândim același lucru. Dacă drepturile „incontestabile" au, în concepția conducătorilor maghiari, semnificația unei imixtiuni în problemele noastre interne, atunci mâna prietenește întinsă este o simplă expresie retorică; nu mai este un act politic.

Vorbind deunăzi, la conferința partidului guvernamental maghiar, Contele Csaky, ministrul Afacerilor Străine al Ungariei a ținut să constate că anumiți oameni de Stat români au respins categoric propunerile guvernului maghiar făcute, la începutul lui Mai, pentru încheierea unui tratat al minorităților. Este o aluzie la declarațiile făcute la Camera deputaților, la 11 Iunie, de ministrul nostru de externe, care a afirmat că problema minorităților este o chestiune internă românească.

Contele Csaky socotește această declarație regretabilă și consideră că atitudinea noastră nu ar fi nici legală, nici echitabilă, nici cuminte. Nu ar fi legală pentru că între România și Ungaria există de multă vreme un tratat al minorităților, pe care Ungaria a căutat în diferite rânduri să-l pună în valoare fără succes în fața Ligii, ceia ce a fost unul din motivele importante ale eșirii ei din Societatea Națiunilor.

Nu ar fi echitabilă, fiindcă minoritatea maghiară din România și-a dovedit loialitatea, înscriindu-se în Frontul Renașterii Naționale și obținând făgăduieli, care însă n'ar fi fost ținute.

Nu ar fi, în fine, cuminte, fiindcă, în împrejurările actuale, toate națiunile trebue să caute chiar cele mai mici posibilități de colaborare în interesul menținerii păcii europene.

La aceste afirmații s'ar putea răspunde cu o serie infinită de întrebări:

Cine este responsabil, dacă Ungaria a renunțat la aplicarea tratatului minorităților, care funcționa în cadrul Societății Națiunilor? România ori Ungaria a eșit din Ligă?

(Continuare in pag. 2-a)

LANSAREA VASULUI „AMIRAL MURGESCU"

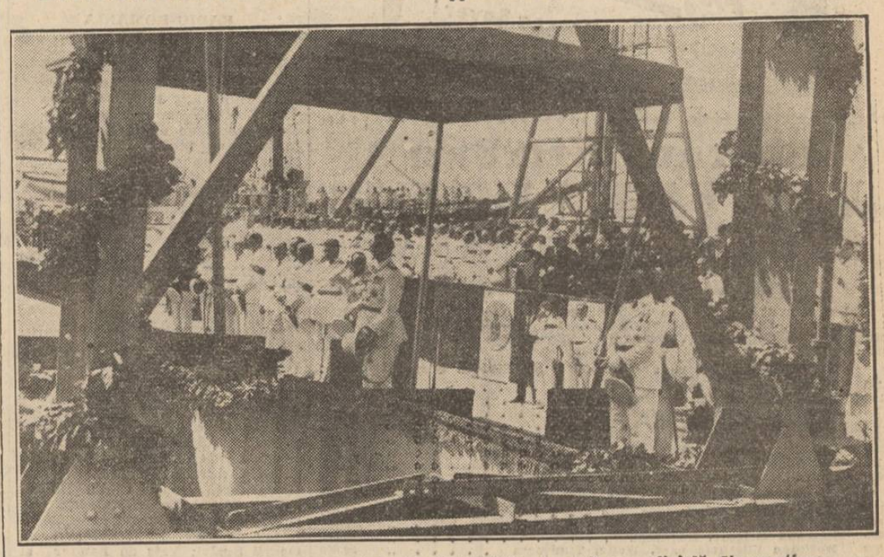

M. S. Regele, membrii guvernului și oficialitățile în tribuna oficială din șantiere

ARMONIE

de I. VION

Cu deplină satisfacție noi am înregistrat toate etapele evoluției repezi a dragostei tineretului pentru sporturi, dragoste ce a întrecut cu mult prevederile oficialității în ce privește dezvoltarea educației fizice.

Sănătatea, puterea fizică, izvor de energie, de hotărâre și de rezistență, au fost cultivate în toate timpurile și mai ales acum, când fiecare popor își dă seama că trebue să facă din tineretul său o platoșă sigură, împotriva oricărei eventualități.

Suntem azi în ritmul vremii; încercăm să fim la nivelul sportiv al celorlalte state cu existență mai veche și toate întrecerile ori „campionatele" din ultimul timp dovedesc că manefistările de pe acest tărâm sunt pe placul masselor populare, astfel că nici nu mai e nevoe de o întețire a propagandei spre a atrage atenția publicului amator, cu atât mai puțin a celor ce practică diferite sporturi.

Faptul că la multe din „match"-uri numărul spectatorilor plătitori se cifrează la zeci de mii — 54.000 de ex. la matchul cu Anglia — iar rețeta încasărilor însumează multe milioane de lei, este simptomatic și îmbucurător și dorința tuturora este ca interesul publicului să progreseze cât mai mult spre a da o încurajare temeinică vieții noastre sportive.

Dar, „minte sănătoasă în corp sănătos" spune înțelepciunea străbunilor noștri romani și datori sunt conducătorii să vadă dacă pregătirea minții merge în acelaș ritm cu cea a fizicului. Impresionați de cei 54.000 de spectatori plătitori — numai la București — doritori să vadă cum se bat între ele două echipe de foot-ball, să cerceteze și să vadă câte cărți și reviste românești se cumpără pe tot cuprinsul țării, câți inși frecventează bibliotecile publice; care este numărul spectatorilor de teatru pe o stagiune întreagă; câți ascultători găsește un conferențiar; câți inși își îndreaptă pașii spre expozițiile de artă; câți vizitatori au muzeele noastre.

Disproporția e jalnică și de aceia nu mai citâm cifre, pentru că nu vrem să fim greșit înțeleși.

Noi susținem din răsputeri necesitatea de a spori avântu sportivilor și de a mări interesul publicului pentru acest soi de manifestări. Paralel însă cu aceasta, socotim că nu trebue dată uitării pregătirea sufletească și intelectuală a celor mulți. Trebue să se deschidă tineretului orizonturi noui, să fie în curent cu produsul inteligenții altor neamuri, să cunoască problemele de actualitate pe cari le diseacă și le comentează capacitățile universale în rândurile cărților atât de puțin căutate la noi.

Să-și deschidă ochii spre frumosul interpretat de mâinile artiștilor, să guste armoniile, să-și îmbogățească mintea ce trebue să conducă brațul care, oricât de vânjos ar fi, are nevoe de directivă...

Chiar în exercițiile și în luptele strict fizice, comanda promptă a creerului face de multe ori, măcar tot atât cât vigoarea mușchilor; ceace este valabil pentru individul izolat, este cu atât mai necesar pentru structura generală a educării masselor. Idealul urmărit, în toate timpurile, de cei preocupați de educarea tineretului a fost armonia între supleța minții și cea a corpului, fără a neglija una în detrimentul celeilalte, pentru că dacă e demn de milă un pipernicit tobă de carte, nu e demn de laudă un atlet care nu știe pe ce lume trăește.

Istoria popoarelor este elocventă și necesitățile vieții moderne o subliniază, că inventivitatea, inteligența și prezența de spirit, trebue să completeze manevrele masselor, cari, oricât de puternice și de înarmate ar fi, sunt expuse unei situații inferioare, în fața strategiei celor cari au în plus mintea bine orânduită.

Trebue să perseverăm deci în credința că educația fizică nu împiedică pe cea intelectuală, și că una nu trebue să escludă pe cealaltă.

Măsuri contra evreilor în Cehia

Praga, 15 (Rador). — *Poliția din Budejovice a luat o serie de măsuri împotriva evreilor.*

Astfel, este interzis pe viitor cehilor de a întreține orice fel de relații soicale cu evreii. De asemenea s'a interzis evreilor de a lua parte la manifestațiile naționale cehe.

——xX⊙●⊙Xx——

NOTE

Arta de a fi negustor...

Punând titlul de mai sus, ne grăbim să precizăm că nu ne preocupă, (de data aceasta), anumite inclinații pe cari, — se zice, — le-ar fi având unii negustori, și cari inclinații, — iarăși, se zice — ar fi făcut pe antici să dea neguțătorilor pe aceiaș zeu protector dat și furilor...

Cugetând doar la „maniera" negustorului, recunoaștem cu plăcere că clasa respectivă a evoluat simțitor: azi, doar când treci pe acea uliță de vechiu Stambul, care e Bazaca, te mai pomenești tras de mânecă de vânzătorul cu metrul de gât, și numai pe la margini, pe unde poposesc cumpărători de cojoace și de opinci, îl mai vezi pe negustorul care turuie, zăpăcind pe om cu gura...

Ținem pasul cu străinătatea, cu acea străinătate care, — voind să consacre principiul că „clientul are totdeauna dreptate", — a introdus o inovație ingenioasă. Este, firește, cu neputință ca, în miile de clienți cari se perindă, să nu fie și unii nemulțumiți cu dreptcuvânt, sau unii maniaci pururea nemulțumiți. Pentru satisfacția și a unora și a altora, există un funcționar special care are rolul de „a primi observațiile"... Foarte respectos, acesta încasează mustrările pentru greșeli de cari n'are habar și, cerând scuze clientului nemulțumit, îi promite că lucrul nu se va repeta...

Nu știu dacă și în marile magazine românești s'a introdus această funcție specială, fiindcă eu nu reclam niciodată. Sunt bucuros doar că s'a introdus prețul fix, afișat: el simplifică lucrul, în înțelesul că mă ajută să mă păcălesc fără să mai discut, sau s'o rup la fugă.

M. Negru

Turiști sau soldați?

Orașul Danzig — punctul nevralgic al Europei — a primit acum câteva zile, vizita a 40 de mii de național-socialiști veniți din toate orașele germane. Acești turiști sunt în uniforme și iată-i în clișeul nostru, defilând pe străzile orașului liber.

SCRISORI DIN BERLIN

Cum poate fi explicată actuala defensivă a Reichului

de OTTO VON HEIDEBRECK

Berlin, Iunie

Atenția cercurilor politice berlineze față de vizita Prințului Regent Paul al Iugoslaviei a fost brusc atenuată de ultimele două discursuri ale cancelarului Hitler, mai ales prin faptul că vizita celui dintâi s'a încheiat cu rezultatul scontat dela începutul ei. Faptul acesta dovedește cu prisosință că cu toată importanța atribuită la Berlin problemelor cari privesc Sud-Estul Europei, chestiunile de politică europeană sunt totuș acelea cari hotărăsc sau mai bine zis apasă în primul rând asupra atmosferei europene.

Se stărue că niciodată până acum un discurs al d-lui Hitler, ca acela rostit de Führer la Kassel sau chiar ca acela ținut în fața legiunii „Condor", n'a confirmat în mod mai indubitabil acest fapt. Ambele discursuri au constituit o vie polemică împotriva politicii puterilor occidentale, mai ales contra Angliei, căreia d. Hitler i-a dat și de data aceasta întâetate. S'a constatat în același timp, pentru întâia oară, cu câtă seriozitate este apreciat ceeace e considerat în Germania ca politică de încercuire, cu toate interpretările dialectice ale Londrei sau Parisului asupra acestei politici.

Această constatare a fost poate mai puțin produsă de faptul că d. Hitler a făcut în discursul dela Kassel, cu o precizie evitată până acum, o paralelă între politica „Antantei cordiale" dinainte de război și aceea dusă acum de Anglia și Franța. A ieșit în schimb în evidență faptul că Führerul n'a pomenit în niciunul din ultimele sale discursuri de rezistența Poloniei față de cererile Germaniei.

Urmarea acestui fapt este — cel puțin pentru moment — că foarte mulți cred să vadă politica axei împinsă în defensivă. Concepția aceasta s'a evidențiat pentru prima oară când s'a putut constata aci impresia produsă de succesul Angliei la Ankara. Asemenea aprecieri s'au putut constata, din ce în ce mai hotărîte, când s'a spus că o sondare a Italiei la Moscova, pornită în urma sfatului Germaniei, a dus la constatarea precisă că nu mai există și nu va mai putea fi construită o punte pentru o apropiere între Moscova și Berlin. Acest rezultat ar explica de altminteri — o altă explicație va fi dată mai târziu — desinteresarea cercurilor germane serioase față de mersul tratativelor pentru realizarea din nou a Triplei Alianțe.

Dovezile în această privință sunt din ce în ce mai palpabile, cu toate că sunt în contrazicere cu aprecierile negative ale presei, făcute de aceasta desigur din motive tactice.

*

In timp ce puterea de rezistență a fortificațiilor germane de la frontiera de Vest a fost expusă sub aspecte tot mai noui puterilor occidentale, impresia pro-

(Continuare in pag. 2-a)

CONVERSAȚIILE ECONOMICE POLONO-ENGLEZE

Londra, 15 (Rador). — *Azi dimineață au început conversațiile între membrii misiunii economice polone și experții financiari englezi asupra chestiunii cooperării între Anglia și Polonia în vederea reînarmării Poloniei.*

——xX⊙●⊙Xx——

A deraiat rapidul Berlin-Dresda-Praga

— 13 MORȚI —

Berlin, 15 (Rador). — Trenul rapid Berlin-Dresda-Praga a deraiat, din cauze necunoscute, în gara Mittelgrunf, aproape de Budenbach, în regiunea Sudeților.

După primele știri, se semnalează zece morți și 20 de răniți.

*

Berlin, 15 (Rador). — Numărul victimelor catastrofei de cale ferată dela Mittelgrund în apropiere de Bodenbach se ridică actualmente la 13.

——xX⊙●⊙Xx——

Weidmann va fi executat Sâmbătă

Paris, 15 (Rador). — Președintele Republicei a respins astăzi cererea de grațiere a lui Weidmann.

Execuția criminalului se va face Sâmbătă dimineață.

PEDEAPSA LUI M'LLION A FOST PRESCHIMBATA

Paris, 15 (Rador). — Președintele Lebrun a preschimbat pedeapsa cu moartea dată contra lui Million, complicele lui Weidmann, în muncă silnică pe viață.

Extinderea penetrației economice a puterilor axei în Bulgaria

Sofia, 15 (Rador). — *Corespondentul agenției „Reuter" transmite:*

Extinderea penetrației economice a puterilor axei în Bulgaria va fi un fapt împlinit după terminarea negocierilor economice în curs cu Italia și a celor anunțate cu Germania.

D. Bujiloff, ministrul de finanțe al Bulgariei, a plecat Joi seara la Berlin. In curând vor pleca în capitala Reichului și șase experți bulgari, aceiași cari au fost în Italia să discute recentele acorduri comerciale.

Se știe că schimburile comerciale cu puterile axei reprezintă 80 la sută din comerțul exterior al Bulgariei.

EMINESCU IN LIMBILE BALCANICE

de N. BATZARIA

Mai întâi o constatare puțin plăcută și anume: dacă pe terenul politic s'a realizat între popoarele care, sub raportul geografic, se țin mai mult sau mai puțin de Peninsula Balcanică, o apropiere mergând până la alcătuirea organismului atât de necesar, care este Înțelegerea Balcanică, în schimb, nu s'a făcut decât prea puțin pentru o adevărată apropiere prin cunoașterea reciprocă a ceeace formează caracteristica unui popor: a produselor sale intelectuale, a operelor poeților, prozatorilor și cugetătorilor săi.

De pildă, prin vizita la Ankara a ministrului nostru de externe, se strâng și se întăresc și mai mult raporturile de bună și leală prietenie între România și Turcia, fapt care, atât aici, cât și la turci, este întâmpinat cu sentimente de o sinceră mulțumire.

Ce știm noi însă despre frământările intelectuale ale turcilor, ce traduceri avem în limba română din producția lor literară și ce știm — fie și în termeni generali — despre stadiul în care se găsește literatura turcă, despre drumurile pe care merge, despre tendințele și curentele ce o frământă?

Nu este exagerat, dacă spunem că nu știm nimic, absolut nimic.

La rândul lor, același lucru ar putea spune și prietenii turci despre literatura română.

Iată, îmi place să cred că sunt cel dintâi care fac destăinuirea aceasta, aducând la cunoștința publicului cititor român, că actualul ambasador al Turciei la București, d. Suphi Tanrioer, prieten încercat al românilor și un cărturar de seamă, este, între altele, autorul unei admirabile nuvele în care găsim aprecieri măgulitoare pentru noi românii. Să ridice însă degetul acela, care ar fi cicit-o sau ar fi auzit măcar de această nuvelă.

(Continuare in pagina 2-a)

Casă românească din Vâlcea